

Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Cinselliğine Yönelik Algılarının Metafor Analizi ile İncelenmesi¹

Investigating the Perceptions of University Students About the Sexuality in the Elderly Through Metaphor Analysis

Emrah Apak¹ ve İhsan Yılkan²

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Bingöl Üniversitesi, Bingöl, Türkiye, 0000-0002-4392-6757

² Sosyal Hizmet Bölümü, Bingöl Üniversitesi, Bingöl, Türkiye, 0000-0001-5520-2003

E-posta: eapak@hotmail.com (iletişim kurulacak kişi)

Alındı 05.05.2020

Kabul Edildi 28.09.2020

Yayınlandı 30.12.2020

Makale Atfı: Apak, E., Yılkan, İ. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Cinselliğine Yönelik Algılarının Metafor Analizi ile İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 4(3), 64-72

Öz

Yaşlanma ile birlikte fizyolojik değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimlerden birisi cinsel yaşama ilişkin olan farklılaşmalardır. Yaşlılarda cinsellik konusu toplumda olumsuz nitelendirmelere sahip bir konudur. Bu araştırmanın amacı, yaşlılarda cinselliğe yönelik üniversite öğrencilerinin ne düşündüğünü metafor analizi ile ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören 546 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri, öğrencilerin “Yaşlı cinselliği ..... gibidir. Çünkü,.....” cümlesini tamamlaması ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler 7 tema altında toplanmıştır. Bu temalar, (1) yaşlı cinselliğini ihtiyaç olarak veya normal olarak gören metaforlar, (2) yaşlılarda cinselliği tecrübe ile ilişkilendiren metaforlar, (3) yaşlılarda cinselliği hayata tutunma ile ilişkilendiren metaforlar, (4) yaşlı cinselliğinin gereksiz, önemsiz olduğunu veya olmaması gerektiğini belirten metaforlar, (5) yaşlılarda cinselliğin yavaşladığını, gerilediğini ifade eden metaforlar, (6) yaşlılarda cinselliğin kötü, acı, iğrenç olduğuna dair metaforlar ve (7) yaşlılarda cinselliğin mümkün olmadığına yönelik metaforlar şeklindedir. Üretilen bu kategorilere göre, öğrencilerin %80,5’i yaşlılıkta cinselliğe olumsuz bakarken, %19,5’i yaşlılıkta cinselliği olumlu olarak algılamaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Yaşlı, cinsellik, metafor, algı

Abstract

Physiological changes occur with aging. One of these changes is the differences related to sexual life. The issue of sexuality in the elderly is an issue with negative perceptions in the society. The purpose of this research is to reveal what university students are thinking about sexuality in the elderly through metaphor analysis. Within the scope of the research, a survey was applied to 546 students studying in the

¹ Bu çalışma, 25-27 Ekim 2019 tarihlerinde “Sosyal Hizmet Sempozyumu”nda özet sözlü bildiri olarak sunulan aynı isimli çalışmanın genişletilmiş halidir.

social work department. The data was obtained by students completing the sentence “Elder sexuality is like ..... Because .....” The data obtained were collected under 7 themes. These themes are: (1) metaphors that see sexuality as a need or as normal, (2) metaphors that associate sexuality with experience in the elderly, (3) metaphors that associate sexuality with retention in the elderly, (4) metaphors stating sexuality in the elderly as unnecessary or unimportant, (5) metaphors stating that sexuality is getting worse and slower in the elderly, (6) metaphors that sexuality is bad, painful, disgusting in the elderly and (7) metaphors that sexuality is not possible in the elderly. According to these categories, 80,5% of students perceive sexuality in old age negatively, while 19,5% perceive sexuality in old age positively.

Key words: Elderly, sexuality, metaphor, perception

1. Giriş

Latince ve Grekçe metaphore kökünden gelen metafor terimi; meta ve pherein sözcüklerinin birleşiminden meydana gelmektedir. Meta; öte, aşırı anlamına gelirken, pherein; taşımak, yüklenmek anlamlarına gelmektedir. Yani metafor, bir şeyi başka bir şeye göre anlamlandırmak ve tecrübe etmektir (Lakoff ve Mark, 2005: 145).

Tompkins ve Lawley (2002: 2), metaforların temel özelliklerini dört başlık altında açıklamaktadırlar;

bir kavramı;

- farklı bir kavramla tanımlama,
- farklı bir kavramın benzetme biçimiyle betimleme,
- farklı bir boyutta görme ve
- farklı bir kalıpla yorumlama olarak sıralamaktadırlar.

Yani metaforlar, bilişsel süreçlerle dış dünyayı açıklamakta, betimlemekte ve anlamlandırmaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 103). Nesterova (2011: 46-49), metaforların işlevlerini; dili genişleten yaratıcı bir niteliğe sahip olmasından ötürü adlandırma, yönlendirme, yeni bilginin üretimi, psikolojik tesir, paradigmanın çeşitlenmesi ve iletişimsel ve eğitsel işlev şeklinde sıralamaktadır. Robert ve Kelly (2010) ise, metaforların duygusal, algısal ve yaşantısal parçaları bir araya getirme gibi işlevlerinin olduğunu söylemektedirler. Çoğu kez metaforlar, hayatımızdaki bir durumu, daha veciz veya daha vurgulu anlatmamıza yardımcı olmakla beraber, o duruma dikkat çekme özelliği de mevcuttur.

Yaşlılık döneminde bilişsel ve motor becerilerin zayıflaması ile birlikte yaşlıların yaşamında bazı değişimler meydana gelmektedir. Cinsellik de bu değişimlerden biri olarak düşünülebilir. Ancak gerek dünyada gerek Türkiye’de yaşlılık döneminde cinsellik konusu geri planda kalmış ve konu ile ilgili az sayıda çalışma yapılmıştır. Bu durum ise konu ile ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapmayı zorlaştırmaktadır. Nitekim cinsellik üzerine çalışmalar 1948’de erkeklerin cinselliği hakkında yapılan araştırmalarla başlamış, 1950’de ise Alfred Kinsey ve arkadaşları tarafından kadınlar üzerine yapılan çalışmalarla devam etmiştir (Walker, 1997).

Cinsellik, dünya ülkelerinin bir çoğunda olduğu gibi ülkemizde de bir tabu olarak değerlendirilmiş ve sağlık profesyonelleri de dahil konunun gündeme getirilmesinde birçok kişide/uzmanda çekinceler yaşanmıştır (Aygin ve Eti

Aslan, 2005). Bu doğrultuda, yaşlı cinselliğine yönelik tutumlara ilişkin gerek olumlu gerek olumsuz yönde değerlendirmeler olduğu araştırmacılar tarafından iddia edilmektedir. Emiroğlu’na (1995) göre, Türkiye’de cinsellik, sadece gençlere yönelik bir ayrıcalık olarak algılanmakta, orta yaş için bu konunun büyük bir sessizlik içerisinde olduğu bilinmektedir. Yaşlılıkta ise bu konu bir sapkınlık olarak görülmekte ve bu durum yaşlılar için cinsel yaşamın tartışmasını daha da güçleştirmektedir. Benzer olarak sağlık personeli arasında da yaşlı cinselliğine karşı negatif bir tutum izlenmekte veya bu konu bütünüyle görmezden gelinmektedir (Coşkun ve Özerdoğan, 2018; Aksu ve Şirin, 2007). Ancak, doktorlar arasında ise yaşlı cinselliğine yönelik tutumların pozitif olduğu sonucu da Doğan ve arkadaşları (2008) tarafından bulgulanmıştır. Yaşlı cinselliğine ilişkin tutumun olumsuz olduğu görüşünü destekler şekilde, Cinsel Eğitim, Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD, 2006) tarafından yapılan bir projede, toplumun yaşlı cinselliğine karşı nasıl baktığı şöyle özetlenmektedir: yaşlılıkta cinselliğe, sır dolu sessizlik olarak bakılmakta, bu tip konuların konuşulmamasının daha iyi olduğu, sorunlar çıksa bile çare aramaktan ziyade saklanması gerektiği, ayrıca yaşlılıkta cinselliğin, çirkin, uygunsuz, zarafet ve incelikten yoksun olduğu düşünülmektedir. Bir diğer bakış ise yaşlılıkta cinselliğin, pis, çirkin ve iğrenç olduğunu içeren önyargılardır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, hem olumlu hem olumsuz yönde tutumların var olduğu görülmektedir. Kaas (1981) toplumda genel olarak yaşlı cinselliğine yönelik tutumun olumsuz olduğunu söylemektedir. Pratt ve Schmall’ın (1989) yaşlı cinselliğine ilişkin tutumları inceledikleri çalışmada; üniversite öğrencilerinin, evli olan yaşlıların cinselliğine yönelik tutumlarının yaşlıların evlilik dışı cinselliklerine göre daha olumlu olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca diğer cinsellik türlerine göre (evlilik içi veya dışı, masturbasyon, cinselliğe ilgisizlik, evlilik dışı birlikte yaşama) gençlerin yaşlı cinselliğine yönelik en olumsuz tutumları yaşlılar arasında homoseksüellik olarak bulunmuştur. Kane’in (2008) sosyal hizmet ve kriminoloji öğrencileri ile yaptığı araştırmada benzer bulgulara ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının negatif olduğu, fakat sosyal hizmet öğrencilerinin tutumlarının da olumsuz olmakla birlikte kriminoloji öğrencilerine nispeten daha az olumsuz olduğu bulunmuştur. Ancak daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

Snyder ve Zweig (2010)'ın yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğu bulgulanmıştır. Haesler ve arkadaşları (2016), sağlık çalışanları ile yaptıkları çalışmada sağlık personellerinin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının pozitif olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı çalışmanın nitel bulgularında ise yaşlı cinselliğine ilişkin tutumun toplumun tutumundan etkilendiğini de belirtmiştir. Benzer olarak Gewirtz-Meydan ve arkadaşlarının (2017) sosyal hizmet öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada sosyal hizmet öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının olumlu yönde olduğu bulgulanmıştır. Yaşlı cinselliğine ilişkin daha olumlu tutumun artması bu çalışmaların üretildiği toplumlarda süreç içerisinde genel olarak cinselliğe yönelik daha özgür bir ortamın gelişmesi ile açıklanabilir. Helmes ve Chapman (2011), yaşlı cinselliğine ilişkin bilgi ve tutumun daha önce Kuzey Amerika'daki diğer çalışmalara nispeten daha olumlu yöne doğru seyrettiğini belirtmişlerdir.

Yaşlıların cinsel hayatına ilişkin var olan olumsuz tutumlara rağmen, yapılan araştırmalar bu durumun böyle olmadığını ortaya koymaktadır. Literatürde, yaşlı kişinin fiziksel bir probleminin olmaması, bir eşinin olması ve başka sosyal sorunların (eşinden sıkılma, kötü performans korkusu vb.) olmaması durumunda cinselliğini ileri yaşlara kadar taşıyacağı belirtilmektedir (Ahmed, 2008; Beier vd., 2020; Consumers Union, 1984; Sevil, 2005; Yalkan, Apak ve Artan, 2019; Zastrow, 2013). Örneğin, Yalkan, Apak ve Artan (2019) tarafından Bingöl ilinde yaşlılar ile yapılan nitel araştırmada, yaşlıların cinselliği kendileri için önemli gördükleri, cinselliği devam ettirdikleri ve toplum içerisinde var olan olumsuz tutumlara karşı oldukları sonuçları elde edilmiştir.

Yaşlı cinselliğine yönelik gençlerin tutumlarına dair oldukça az sayıda araştırma bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar nicel yöntemle yürütülmüş ve daha çok ilişkisel sonuçlar üzerinde durmaktadır. Bu çalışmalardan farklı olarak sosyal çalışmacılar ile yapılan nitel çalışma bulunmakla birlikte (Fairchild vd., 1996), doğrudan gençlerin yaşlı cinselliğine dair tutumunu inceleyen nitel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu çalışmalar yaşlı cinselliğine ilişkin tutum ile yaş (Helmes ve Chapman 2012; Bouman vd., 2007), sınıf (Gewirtz-Meydan vd 2017), politik görüş (Ewen ve Brown 2012), bilgi (Hillman & Stricker, 1996; Glass vd., 1986), okuduğu bölüm (Kane, 2008; Quinn-Krach ve Van Hoozer, 1988) dede-nine ile ilişki (Hillman ve Stricker, 1996) gibi değişkenlerin ilişkisini ele almıştır. Bundan dolayı üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumu ile ilgili sağlıklı bir değerlendirme yapmak güçleşmektedir. Bu açıdan bu çalışma gençlerin yaşlı cinselliği konusundaki nitel anlamda düşüncelerini edinmek açısından önemlidir.

Yapılan bu çalışmada ise, üniversite gençliğinin metafor yoluyla yaşlı cinselliğine bakışını, yaşlı cinselliğini nasıl tanımlandığını, literatürle uyuyup uyuyamadığını anlamak

amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumları nasıldır?
2. Öğrenciler yaşlı cinselliğine ilişkin daha çok hangi metaforları kullanmaktadırlar?

2. Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desen farkında olunan fakat derinlemesine bir anlayışın olmadığı olgulara ayrıntılı bir şekilde odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 78). Nitel veri toplama aracı olarak kabul gören metaforlar güçlü ve zengin verilerin toplanmasında kullanılmaktadır (Patton, 2002: 505). Sistematik bir şekilde yapılan metafor analizi, dil yoluyla anlamı ortaya çıkarmaya çalışır (Güneş ve Fırat, 2016). Metafor analizi ile yapılan çalışmalarda bir veya birkaç açık uçlu soru ile konuya ilişkin metaforlar elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.1 Çalışma Grubu

Çalışma için Bingöl Üniversitesi'nden etik kurul onayı alınmıştır (Karar No: 11). Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi olarak seçilen çalışma grubunu aynı üniversitenin sosyal hizmet bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun temel sebebi ise, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi araştırmacıya hız kazandırmakla beraber yakın ve erişilmesi kolay bir durumu seçmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 141). 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarıyla sosyal hizmet bölümünde kayıtlı 792 öğrenciden çalışmayı kabul eden 546 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir.

2.2 Verilerin Toplanması

Veri toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından veri toplama aracı oluşturulmuştur. Veri toplama aracında yer alan temel metafor sorusu "yaşlı cinselliği" ile ilgilidir. Bu soru "**Benim için yaşlı cinselliği ..... gibidir/benzemektedir. Çünkü...**" şeklinde sorulmuştur. Ölçme araçları uygulanmadan önce, metafor hakkında bilgi verilerek örneklendirme yapılmıştır. Bu örnek "**Benim için eğitim meşale gibidir. Çünkü geleceğimi aydınlatır**" şeklinde verilmiştir. Katılımcılardan düşündükleri "ilk" metaforu yazmaları istenmiştir.

2.2 Verilerin Analizi

Verilerin toplanması sonucu 546 katılımcıdan, ölçme aracını eksiksiz dolduran 349 katılımcı değerlendirmeye alınmış, geri kalan 197 katılımcının verileri kapsam dışı bırakılmıştır. Verilerin analizi sırasında aşağıdaki aşamalar uygulanmıştır: (1) adlandırma aşaması, (2) tasnif etme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması ve (4) sıklık dağılımı

için verileri bilgisayar ortamına girme aşaması (Saban, Koçbeker Saban, 2006).

1. **Adlandırma Aşaması:** Bu aşamada öğrencilerin yazdıklarında belli bir metaforun olup olmadığına bakılmıştır. Üretilen metaforlara göre kodlama yapılmıştır. Kodlamalar hem kelime hem kelime grubu şeklinde kodlanmıştır. Kelime veya kelime grubu şeklinde yapılan kodlamalar “kaplumbağa”, “ölü deniz”, “kurumuş ağacı sulamak”, “ölüyü diriltmek” şeklindedir.
2. **Tasnif Etme Aşaması:** Bu aşamada metaforlar ve açıklamaları analiz edilerek uygun olmayanların ayrıştırılması yapılmıştır. Bu ayıklama sürecinde (1) herhangi bir metafor içermeyen (örn. “yaşlı cinselliği doyumsuzluktur”), (2) metafor ile açıklaması uyumsuz (örn. “yaşlı cinselliği uyuyan çocuk gibidir, çünkü onlar da saygıyı hak eder”), (3) metafor içermesine rağmen mantıksal bir açıklama sunmayan (örn. “yaşlı cinselliği kurumuş ağaç gibidir, çünkü ihmal edilen bir yönelimdir”), (4) yaşlı cinselliği ile ilgili bir kaynak sunmayan veriler (örn. “yaşlı cinselliği google gibidir. Çünkü ne sorarsak cevaplıyorlar”) kapsam dışı bırakılmıştır.
3. **Kategori Geliştirme Aşaması:** Bu aşamada geriye kalan metaforlar için kategoriler oluşturulmuştur. Bu metaforlar listelenerek birbirleriyle ilişkilerine göre değerlendirilerek kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler belirlenerek her bir kelime bu kategorilere yerleştirilmiştir. Kategorilerin içerisinde yer alan kelimelerin güvenilirliğinin sağlanması amacıyla iki kişiden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü ve araştırmacıların görüşleri arasında %80 tutarlılık olduğu görülmüştür. Araştırmacılar ve uzmanlar arasında farklılık görülen yerlerde çoğunluk esas alınmıştır.
4. **Sıklık Dağılımı:** Son aşamada ise elde edilen kategoriler ve tüm veriler SPSS programına girilerek kategorilere göre betimsel analizler elde edilmiştir.

2.2.1. Yaşlı Cinselliğine İlişkin Oluşturulan Temalar

Elde edilen metaforların kodlanıp tasnif edilmesinden sonra, metaforların ifade ettikleri anlamlara göre temalar belirlenmiştir. Toplamda 7 farklı tema oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin içerisinde sadece demografik bilgi kısmının doldurulup metaforların boş bırakıldığı formlar bulunmaktadır. Bu formlar tasnif dışı bırakılmıştır. Çalışmada oluşturulan temalar; (1) yaşlı cinselliğini ihtiyaç olarak veya normal olarak gören metaforlar, (2) yaşlılarda cinselliği tecrübe ile ilişkilendiren metaforlar, (3) yaşlılarda cinselliği hayata tutunma ile ilişkilendiren metaforlar, (4) yaşlı cinselliğini gereksiz, önemsiz veya olmaması gerektiğini belirten metaforlar, (5) yaşlılarda cinselliğin gerilediğini, yavaşladığını ifade eden metaforlar, (6) yaşlılarda cinselliğin kötü, acı, iğrenç olduğuna dair metaforlar ve (7) yaşlılarda

cinselliğin mümkün olmadığına yönelik metaforlar şeklindedir. Bu temaların dağılımı Tablo 2’de verilmiştir

3. Bulgular

Bu bölümde ilk olarak elde edilen metaforlar sayısal olarak betimlenmiş, ardından bu metaforlardan yola çıkılarak hazırlanan temalar gerekçeleri ile birlikte sunulmuş ve her bir tema için destekleyici örnekler verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyet ve sınıf dağılımları

		N	%
Cinsiyet	Kadın	225	58.0
	Erkek	163	42.0
Sınıf	1. Sınıf	82	21.1
	2. Sınıf	84	21.6
	3. Sınıf	134	34.5
	4. Sınıf	88	22.7

3.1. Öğrenciler Tarafından Üretilen Metaforlar

Yapılan adlandırma çalışması sonucu öğrenciler tarafından 215 farklı metafor üretildiği görülmüştür. Bu metaforlar ve her bir metaforun kaç kişi tarafından ifade edildiği parantez içerisinde gösterilecektir. Burada, üretilen metaforlardan en sık tekrar edilenleri verilecek bütün metaforlar ise temaların başlıkları altında verilecektir. Üretilen metaforlar şu şekildedir: kurumuş ağaç (18), ölüm (ölü cinselliği, ölü deniz, ölü havyan, ölüyü diriltmek, ölüden yardım istemek, dansı, ölü yatırım, ölü mezar, ölü canlar, ölü insan, ölü hücre) (17), sönmüş (volkan, mum, ateş, kibrit) (15), ihtiyaç (12), normal cinsellik (12), bozuk (eşya, plak, araba, çeşme, kumanda, çalar saat, tabanca) (9), kaplumbağa (9), çürük meyve (8), pilin bitmesi (7), eski model araba (6), yok (6), benzini bitmiş araba (5), bozuk yemek (5), gençlerin cinselliği (5), yemek içmek (5), durgun deniz (4), mide bulandırıcı (4), solmuş çiçek (4), sonbahar (4), kül (3), paslı (gemi, çivi, musluk) (3), sönmüş balon (3), tadı bozuk çay (3).

Tablo 2: Metafor Temaları

Metafor Temaları	N	%
1. Normal veya ihtiyaç olduğuna dair metaforlar	41	11.7
2. Tecrübeye ilişkin metaforlar	16	4.6
3. Hayata tutunmaya ilişkin metaforlar	11	3.1
4. Gereksiz, önemsiz veya olmamalı diyen metaforlar	23	6.6
5. Yavaşlama ve gerilemeye ilişkin metaforlar	51	14.6
6. Kötü, acı veya iğrenç olmaya dair metaforlar	51	14.6

7. Mümkün olmadığına dair metaforlar	156	44.7
Toplam	349	100.0

Temalar olumlu ve olumsuz olarak incelendiğinde 1, 2 ve 3 numaralı olan olumlu temalarda yer alan metaforların %19.5'lik bir oran oluşturduğu; 4, 5, 6, 7 numaralı olumsuz temaların ise %80.5'lik bir oran oluşturduğu görülmektedir. Buradan gençlerin yaşlı cinselliğine bakış açılarının açık bir şekilde büyük oranda olumsuz yönde olduğu görülmektedir.

Tema 1: Yaşlılıkta Cinselliğin Normal veya İhtiyaç Olduğuna İlişkin Metaforlar

Yaşlılıkta cinselliğin normal veya ihtiyaç olduğuna ilişkin toplamda 41 metafor üretilmiş, bu metaforların 21'i yaşlılıkta cinselliğin normal olduğuna, 20 tanesi ise cinselliğin yaşlılıkta da ihtiyaç olduğuna dairdir. Bu tema altında verilen "normal" ve "ihtiyaç" kelimeleri metafor olmamakla beraber yaşlılıkta cinsellik hakkında gençlerin düşüncesini ortaya koymasından dolayı bu tema altına yerleştirilmiştir.

Yaşlılıkta cinselliğin normal olduğu, diğer yaş gruplarının cinselliğinden farkı olmadığına vurgu yapan metaforlar üretilmiştir. Bu metaforlar şöyledir: normal cinsellik (12), gençlerin cinselliği (5), hayat, işleyen demir, makine çarkı ve ağacın her yaşta oksijen üretmesi. Örneğin:

"Yaşlılıkta cinsellik normal gibidir. Çünkü cinselliğin yaş olduğunu düşünmüyorum" (K318)

"Yaşlı cinselliği gençlerin cinselliği gibidir. Çünkü onların da gençlerden farkları yok." (K469).

Yaşlılıkta cinselliğin ihtiyaç olduğuna ilişkin metaforlar ise şu şekildedir: ihtiyaç (12), yemek içmek (5), su, nefes, Maraş Otu. Örneğin:

"Yaşlı cinselliği zorunlu bir ihtiyaç gibidir. Çünkü her yaşta insanın vücut fizyolojisi bazı şeylere ihtiyaç duymaktadır." (E7).

"Yaşlı cinselliği yemek yemek gibidir. Çünkü gayet doğaldır ve bir ihtiyaçtır." (K198).

Tema 2: Yaşlılar İçin Cinselliği Tecrübe ve İyiyeye Gitme Olarak Betimleyen Metaforlar

Katılımcıların 16'sı (%4.6) yaşlılıkta cinselliği tecrübe ile ilişkilendirmiş, yaşlıların cinsellik konusunda daha tecrübeli oldukları noktasına atıfta bulunmuşlardır. Bu konuda üretilen metaforlar şöyledir: yıllanmış şarap (2), 100 yıllık ağacın çiçek vermesi, Avrupa, çınar ağacı, demir, dolar, durgun su, endemik bitkilerin varlığı, kaleci Buffon, kamyonun duvara çarpması, kocamış ağaç, kömürün elmasa dönüşüm aşaması, metre, yanan ateşe atılan odun ve yaşlı bir ağacın meyve vermesi. Örneğin:

"Yaşlı cinselliği kaleci Buffon² gibidir. Çünkü tecrübe kokar öğretir geliştirir uçurur" (E105).

"Yaşlı cinselliği durgun su gibidir. Çünkü akan sudan değil duran sudan korkacaksın" (K181).

"Yaşlı cinselliği kömürün elmasa dönüşüm aşaması gibidir. Çünkü zaman geçtikçe yaş ilerledikçe cinsellik hayatı da deneyim kazanır ve güzelleşir" (E451).

"Yaşlı cinselliği yıllanmış şarap gibidir. Çünkü kaldıkça güzelleşir" (E440).

"Yaşlı cinselliği kamyonun duvara çarpması gibidir. Çünkü tecrübe konuşur" (E399).

Tema 3: Yaşlı Cinselliğini Hayata Tutunma ile İlişkilendiren Metaforlar

Katılımcıların 11'i (%3.1) yaşlılar için cinselliğin hayata tutunma veya yenilikler ile ilişkili olduğuna vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlarda yaşlılar için cinselliğin olumlu yönlerine atf yapılmış, yaşlılar için de cinselliğin devam eden bir olgu olduğu noktasına değinilmiştir. Bu tema altında toplanan metaforlar şu şekildedir: Kurak toprakta açan filiz (2), bir bağ, filiz, hayatın devamı için bir alev topu, hayattan kopmamak, ikinci bahar, son demlerin mutluluk kaynağı, uhu, yağmur sonrasındaki toprak, yeni doğan bebek. Örneğin;

"Yaşlı cinselliği bir bağ gibidir. Çünkü eşler arasındaki sevgiyi artırır" (K413).

"Yaşlı cinselliği kurak toprakta açan filiz gibidir. Çünkü toprak henüz özelliğini yitirmemiştir" (K495)

Tema 4: Önemsiz, Gereksiz Olduğu veya Olmaması Gerektiğine İlişkin Metaforlar

Katılımcıların 23'ü (%6.6) yaşlı cinselliğine ilişkin ürettikleri metaforlarda, yaşlı cinselliğinin olmaması gerektiği, önemsiz olduğu ve gereksiz olduğu vurgusunu yapmışlardır. Bu tema altında üretilen metaforlar yaşlı cinselliğine ilişkin olumsuz önyargıları göstermektedir. Bu tema altına alınan metaforlar şöyledir: Tükenmişlik sendromu (2), olmaması gereken bir durum (2), yaramaz çocuk (2), gereksiz önemsiz, bozuk para, bulutlu hava, açık öğretim, annemin misafir odası yemek takımı, aşırı yemek yiyip spor yapmak, derslerdeki yoklama, içki, kağıt mendil, karnı doyduktan sonra gelen yemek, keyfi bir ihtiyaç, maç bittikten sonra atağa kalkan takım, mevsimsiz yağın kar, sınavdan sonra verilen soru, yağmur yağdıktan sonra tarlayı sulamak, abazalık, saçmalık. Örneğin;

"Yaşlı cinselliği sınavdan sonra verilen soru gibidir. Çünkü pek bir önemi yoktur" (K271).

"Yaşlı cinselliği aşırı yemek yiyip spor yapmak gibidir. Çünkü hiçbir anlamı yoktur" (K474).

Tema 5: Yavaşlama veya Gerilemeye Dair Metaforlar

Yapılan temalandırma neticesinde 51 (%14.6) katılımcının ürettikleri metaforları yaşlı cinselliğini gerileme veya yavaşlama ile ilişkilendirdiği görülmüştür. Bu metaforlarda yaşlı cinselliğinin var olduğu ancak gittikçe azaldığı, gerilediği, bitmeye yüz tuttuğu veya eskisi kadar güçlü ve hızlı

² Gianluigi Buffon 1978 doğumlu İtalya milli takımının ve Juventus'un deneyimli kalecisidir.

olmadığı vurgulanmıştır. Bu tema altına alınan metaforlar şunlardır: kaplumbağa (9), eski model araba (6), sonbahar (4), kelebek (2), kibrit çöpü (2), ağır çekim, android telefon, arabada kalan son damla mazot, bir kitabın sonu, bitmek üzere olan bir mum, bozuk araba, bozuk plak, çatlamış kova, engellilik, kalkmayan kalkınca bir şeye benzemeyen kriko, köz olmuş ateş, kum saatinde aşağı doğru akan son kum taneleri, kurt tutmuş elma, kurumaya yüz tutmuş dal, lahana, mevsim sonu, nesli tükenmek üzere olan son canlı, paslanmış çivi, pilin azalması, pörsümüş marul, sigaranın son nefesi. telefon pili, titreyen mum ışığı, uçurtma, uyuyan bebek, verimi düşmüş meyve ağacı, yaş odun. Örneğin;

“Yaşlı cinselliği kaplumbağa gibidir. Çünkü yaş ilerledikçe fiziksel fonksiyonları yavaşlamaktadır” (K258)

“Yaşlı cinselliği kibrit çöpü gibidir. Çünkü etkisi kısa sürelidir. Çabuk yanıp söner” (E18).

“Yaşlı cinselliği sonbahar gibidir. Çünkü artık bitmeye başlamıştır” (E331).

“Yaşlı cinselliği eski model araba gibidir. Çünkü iyi performans sergilemek ister ama hali yoktur” (K96).

“Yaşlı cinselliği android telefon gibidir. Çünkü başlarda hızlıdır ama tecrübe doldukça yavaşlar” (K24).

“Yaşlı cinselliği kurumaya yüz tutmuş dal gibidir. Çünkü belli bir yaştan sonra vücudun fonksiyonları ve hızı azalır eskisi gibi olmaz” (K357).

“Yaşlı cinselliği bitmek üzere olan bir mum gibidir. Çünkü vardır ancak etkisini yitirmeye başlayan bir şeydir” (K531).

Tema 6: Kötü, İğrenç veya Acı Olduğunu Vurgulayan Metaforlar

Üretilen metaforlarda, yaşlı cinselliğini olumsuz yönleriyle niteleyen metaforların bir bölümü, yaşlı cinselliğini kötü, iğrenç, acı olmak anlamında betimlemişlerdir. Bu yöndeki metaforların sayısı 51’dir (14.6). Üretilen bu metaforlar şu şekildedir: çürük meyve (8), bozuk yemek (5), mide bulandırıcı (4), tadı bozuk çay (3), buz dağı (2), ekşi limon (2), kudurmuş köpek (2), kusmuk (2), ayıp bir şey, bok, cehennem zebanisi, çatpat, çocuk istismarı, çöp, delilik, denizdeki küreksiz sandal, hastalık, ışığın içinde kalmış küçük karanlık nokta, iğrenç bir durum, insan dışı yaratık, kabak tadı, karanlık mağara, kedinin düz duvara tırmanması, kokuşmuş hayvan, kötü, küflenmiş peynir, obezite, ruh hastalığı, saçmalık, sapkınlık, uçuruma koşa koşa gitmek, zararlı. Örneğin;

“Yaşlı cinselliği çöp gibidir. Çünkü arttıkça koku yapar tiksinti verici bir hal alır” (K26).

“Yaşlı cinselliği çürümüş meyve gibidir. Çünkü gördükçe insanın midesi bulanır” (E545).

“Yaşlı cinselliği bozuk yemek gibidir. Çünkü nereden baksan tiksindirir” (E22).

“Yaşlı cinselliği tadı bozuk çay gibidir. Çünkü yaş aldıkça cinsellik isteği azalır ve acı artar” (K65).

“Yaşlı cinselliği cehennem zebanisi gibidir. Çünkü rezaletin ötesi bir durumdur” (K78).

“Yaşlı cinselliği ruh hastalığı gibidir. Çünkü bunlar kendini dinç zanneden genç zanneden bunak insanlardır” (K123).

Tema 7: Yaşlı Cinselliğinin Mümkün Olmadığına İlişkin Metaforlar

Olumsuz anlamlar içeren bu tema altında yaşlı cinselliğinin mümkün olmadığına dair toplam 156 (%44.7) metafor elde edilmiştir. Araştırma kapsamında yaşlı cinselliğine ilişkin en fazla metaforun, yaşlı cinselliğinin bittiği veya var olmadığına ilişkin üretildiği görülmektedir. Bu metaforlar şu şekildedir: kurumuş ağaç (18), ölüm (ölü cinselliği, ölü deniz, ölü havyan, ölüyü diriltmek, ölüden yardım istemek, dansı, ölü yatırım, ölü mezar, ölü canlar, ölü insan, ölü hücre) (17), sönmüş volkan (11), bozuk (eşya, plak, araba, çeşme, kumanda, çalar saat, tabanca) (10), pilin bitmesi (6), yok (6), benzini bitmiş araba (5), durgun deniz (4), solmuş çiçek (4), kül (3), sönmüş balon (3), boş su kutusu (2), boşa kürek çekmek kuru sıkı silah (2), (2), kuru toprak (2), ötmeyen kuş (2), sönmüş mum (2), umutsuz vaka (2), 40 yıl terk edilmiş ev, ağzı kör baltayla odun kırmaya çalışmak, ampul, boynuzu kopmuş gergedan, buzdan insan, çöl, çürümüş kütük, deniz yüzeyi, durmuş akarsu, erimiş mum, fırtınaya direnmek, gazı bitmiş çakmak, hayata küsmüş genç, iş işten geçmiş bir şey, işi bitmiş makine, kaçırılmış tren, karada balık avlamak, kırık lamba, kurumuş çay, kurumuş çiçek, kuşun kurbağaya aşık olması, kükreyecek sesi kalmamış aslan, menekşe kokusu, mum ışığı, Osmanlı Devleti’nin çöküşü, ömrün sonu, paslanmış musluk, sararan yapraklar, Sibiryaya, sonlandırılmış dönüm noktası, sonu olmayan bir yol, sönmüş ateş, sönmüş kibrit çöpü, tam takır kuru bakır, tekeri patlamış bisikletle yol almak, tükenmez kalem, tükenmiş su kuyusu, yaş yetmiş iş bitmiş, zaman, işlevsiz motor, çam ağacı, havası inmiş top, işlevsizlik, mesafeye yetişmeyen kurşun, meyve vermeyen ağaç, mürekkebi bitmiş kalem, odun, pas tutmuş gemi, sakat at, sıfır, su içip kanamamak, sürekli kullanılan ilaç, talaş, verimsiz toprak, yeşermeyen ağaç. Örneğin;

“Yaşlı cinselliği kurumuş ağaç gibidir. Çünkü işlevselliğini yitirmiştir ve hiçbir şey elden gelmez” (E241).

“Yaşlı cinselliği sönmüş volkan gibidir. Çünkü ötmüyor artık işlevi yok viagra da işe yaramıyor” (E351).

“Yaşlı cinselliği sönmüş volkan gibidir. Çünkü sönmüş volkandan bir daha ateş çıkmaz” (E476).

“Yaşlı cinselliği benzini bitmiş araba gibidir. Çünkü belli bir yaştan sonra olmaması gereken iştir. Araba gibi arkadan itekleyerek gidemez” (E55).

“Yaşlı cinselliği mum ışığı gibidir. Çünkü dibine ışık vermez boşuna çabalamaktır” (E1).

“Yaşlı cinselliği pili bitmiş kumanda gibidir. Çünkü fiziken olsa bile işlem olmaz” (E73).

“Yaşlı cinselliği durgun deniz gibidir. Çünkü evlilik sürecindeki güzel ve hayatlarına heyecan veren bir eylemin bitişi veya durgunlaşmasıdır.” (K100).

“Yaşlı cinselliği sönmüş ateş gibidir. Çünkü cinsellik yaş ilerledikçe sadece hayalde kalan bir düşünceye dönüşür” (E273).

“Yaşlı cinselliği sönmüş kibrit çöpü gibidir. Çünkü kullanılmış ve işi bitmiştir” (E314).

“Yaşlı cinselliği ölü hücre gibidir. Çünkü artık reaksiyon göstermemektedir” (E339).

4. Tartışma

Yapılan araştırmada temaların betimsel analizi yapıldığında, üretilen metaforların büyük kısmının yaşlı cinselliğine olumsuz anlamlar atfettiği görülmektedir. Olumsuz anlamlar ve tutumlar içeren 5, 6, 7 ve 8 numaralı temaların toplam verinin %80.5’ini (281 kişi) oluşturduğu bulunmuştur. Daha ayrıntılı belirtmek gerekirse, öğrencilerin %44.7’si (156 kişi) yaşlı cinselliğinin mümkün olmadığını, %14.6’sı (51 kişi) yaşlılıkta cinselliğin var olmasına rağmen gerilediğini, yavaşladığını, %14.6’sı (51 kişi) yaşlı cinselliğinin kötü, acı, iğrenç olduğunu, %6.6’sı (23 kişi) ise yaşlılıkta cinselliğin gereksiz, önemsiz veya olmaması gerektiğini belirten metaforlar üretmişlerdir. Bu nedenle öğrencilerin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının genel olarak olumsuz olduğu söylenebilir.

Sosyal hizmetin farklılığa saygı, insan onurunun korunması gibi etik ilkelere dayanması (IFSW, 2018) sosyal hizmet profesyonellerinin ve öğrencilerinin farklılığı kabul etmelerini gerektirmektedir (Kane, 2008). Bu ilkeler, sosyal hizmeti diğer meslek gruplarından ayırt etmektedir. Dolayısıyla, bu ilkeler ışığında eğitim alan ve hizmet sunan meslek elemanlarının ve öğrencilerinin de marjinal bir olgu gibi görünen yaşlı cinselliğine yönelik tutumlarının daha olumlu olması beklenir. Ancak bu çalışma ile paralel olacak şekilde, sosyal hizmet öğrencileri ve meslek elemanları ile yapılan farklı çalışmalarda da yaşlı cinselliğine ilişkin algının olumlu olmadığı sonuçları elde edilmiştir (Kane, 2008; Fairchild vd., 1996). Yapılan çalışmalar incelendiğinde, yaşlı cinselliğine ilişkin bilgi artışının, tutumu da olumlu yönde etkilediği sonuçları elde edilmiştir. Ancak bu bilgiden kasıt yalnızca cinsellik veya yaşlılık ile ilişkili bilgi olmaktan ziyade doğrudan yaşlı cinselliği ile ilgili olmasıdır (Gewirtz-Meydan vd., 2017). Mevcut sosyal hizmet müfredatı incelendiğinde, yaşlılık ile ilgili ders ve konuların işlendiği görülürken, doğrudan yaşlılarda cinsellik ele alınmamaktadır. Bununla birlikte, eğitim alan öğrencilerin doğrudan alanda yaşlılar ile temaslarının yetersiz düzeyde olmasının da bilgi yetersizliğine, dolayısıyla olumsuz tutuma yol açtığı düşünülebilir. Ancak Fairchild ve arkadaşlarının (1996) yaptığı çalışmada, doğrudan huzurevinde çalışan sosyal çalışmacıların da yaşlı cinselliğine ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu bulgulanmış, yalnızca doğrudan yaşlılarda cinselliğe ilişkin eğitim almış olanların pozitif tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Böylece, yalnızca gerontolojik bilginin ve sosyal hizmet etik ilke ve değerlerinin

yaşlı cinselliğine ilişkin tutumu olumlu yönde değiştirmeye yetmeyeceği, doğrudan yaşlılarda cinselliğe ilişkin konuların ele alınmasının daha olumlu yönde katkı sunacağı belirtilebilir.

Araştırmada katılımcılar tarafından demografik bilgiler kısmı doldurulmasına rağmen metafora ilişkin sorunun cevapsız bırakıldığı formlar olmuştur (39 kişi). Anketleri uygulayan araştırmacıların gözlemleri ile boş kalan ölçme araçlarının konuya ilişkin öğrencilerin çekincelerinin olmasından dolayı olduğu izlenimi edinilmiştir. Bu durumun öğrencilerin zihninde yaşlı cinselliğini karşılaştırmabilecekleri bir metafor üretme noktasında zorlandıkları anlamına geldiği belirtilebilir. Ancak yapılan araştırmalarda üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin ölçeklere cevap verememe durumuna rastlanmamıştır. Bu durumun nedeni olarak ölçeklerde hazır üretilmiş sorular olmasından dolayı cevap vermenin daha kolay olup, yaşlı cinselliğine ilişkin veri üretmenin ise daha zor olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Yaşlı cinselliğinin üniversite öğrencileri açısından daha az bilgi sahibi olunan bir olgu olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan araştırmalarda yaşlı cinselliğine ilişkin gençlerin sahip olduğu bilginin yetersiz olduğu bulunmuştur (Snyder ve Zweig, 2010; Hillman ve Stricker, 1994). Buradan hareketle konu ile ilgili bilgi yetersizliğinin de cevap vermeyi zorlaştırdığı söylenebilir. Ayrıca yine yapılan araştırmalarda yaşlılığa veya cinselliğe ilişkin bilgi düzeyinin artışı ile yaşlı cinselliğine yönelik olumlu tutum artışının ilişkili olduğunun (Hillman ve Stricker, 1994; Glass, Mustian ve Carter, 1989) bulunması da bu iddiayı güçlendirmektedir. Bu çalışmada ise yaşlı cinselliğine ilişkin daha çok olumsuz tutumların var olması da bu nedenle temelde yaşlılığa ilişkin bilgi yetersizliği ve kültürel normlar ile açıklanabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin algılarının metafor analizi ile incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre, gençlerin yaşlı cinselliğine ilişkin düşünceleri genel olarak olumsuzdur. Yavaş, acı, kötü vb. metaforlar kullanılmıştır. Diğer taraftan gençlerin az bir kısmı yaşlılıkta cinselliğe olumlu baktıklarını gösteren metaforlar üretmişlerdir. Üretilen bu metaforlar; yaşlılıkta cinselliğin normal veya ihtiyaç olduğu yönünde metaforlardır. Bununla birlikte katılımcılardan 39’u yaşlı cinselliğine ilişkin herhangi bir metafor üretememişlerdir.

Türkiye’de genelde toplumun özelde ise üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin tutumları ve düşüncelerine dair daha ileri araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle daha sonra yapılacak çalışmalarda üniversite öğrencilerinin yaşlı cinselliğine ilişkin olumsuz tutumlarının nedenlerinin inceleneceği nitel ve nicel çalışmalar yürütülmesi önerilebilir. Bu bağlamda yaşlı cinselliğine ilişkin tutum ile demografik değişkenler, dede-

nine ile ilişkiler ve sosyo-kültürel yapı arasındaki ilişkilerin ortaya konması önemli olacaktır.

Kaynaklar

- Ahmed, T. (2008). *Sexuality in the Aging*. <https://med.fsu.edu/uploads/files/SexualityAging.pdf> adresinden alınmıştır
- Arslan, M. M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*(171), 100-108.
- Aygin, D., & Eti Aslan, F. (2005). Kadın İşlev Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlaması. *Türkiye Klinikleri*, 25, 393-399.
- Bouman, W. P., Arcelus, J., & Benbow, S. M. (2007). Nottingham study of sexuality and ageing (NoSSA II). Attitudes of care staff regarding sexuality and residents: a study in residential and nursing homes. *Sexual and Relationship Therapy*, 22(1), 45-61.
- Cinsel Eğitim, Tedavi Ve Araştırma Derneği, (2006), 'Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Açısından Erkeklerde Sağlıklı Yaşlanma' Dosyası, İstanbul.
- Doğan, S., Demir, B., Eker, E., & Karim, S. (2008). Knowledge and attitudes of doctors toward the sexuality of older people in Turkey. *International Psychogeriatric Association*, 20(5), 1019-1027.
- Emiroğlu, V. (1995). *Yaşlılık ve Yaşlının Sosyal Uyumu* (Genişletilmiş İkinci Baskı b.). Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Ewen, H. H., & Brown, P. S. (2012). Students enrolled in an introductory gerontology course: their knowledge of and attitudes toward sexual expression in older adults. *American Journal of Sexuality Education*, 7(2), 110-121.
- Fairchild, S. K., Carrino, G. E., Ramirez, M., (1996). Social workers' perceptions of staff attitudes toward resident sexuality in a random sample of New York state nursing Homes, *Journal of Gerontological Social Work*, 26(1-2), 153-169.
- George, L., & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*. (G. Yavuz, Çev.) İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Gewirtz-Meydan, A., Even-Zohar, A., & Fisch, B.-T. (2017). Attitudes and knowledge of social work students towards sexuality in later life. *Social Work Education*, 36(8), 918-932.
- Glass, J. C., Mustian, R. D., & Carter, L. R. (1986). Knowledge and attitudes of healthcare providers toward sexuality in the institutionalized elderly. *Educational Gerontology*, 12(5), 465-475.
- Güneş, A., Fırat, M., (2016), *Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları*, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2(3), 115-129.
- Haesler, E., Bauer, M., & Fetherstonhaugh, D. (2016). Sexuality, sexual health and older people: a systematic review of research on the knowledge and attitudes of health professionals. *Nurse Education Today*, 40, 57-71.
- Helmes, E., & Chapman, J. (2012). Education about sexuality in the elderly by healthcare professionals: a survey from the Southern Hemisphere. *Sex Education*, 12(1), 95-107.
- Hillman, J. L., & Stricker, G. (1994). Predictors of college students' knowledge of and attitudes toward elderly sexuality: the relevance of grandparental contact. *Educational Gerontology*, 22(6), 539-555.
- Hillman, J. L., & Stricker, G. (1996). Predictors of college students' knowledge of and attitudes toward elderly sexuality. *Educational Gerontology*, 22(6), 539-555.
- International Federation of Social Worker (IFSW), (2008), <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>. Erişim Tarihi: 26.7.2020.
- Kaas, M. J. (1981). Geriatric sexuality breakdown syndrome. *International Journal of Aging and Human Development*, 13(1), 71-77.
- Kane, M. N. (2008). How are sexual behaviors of older women and older men perceived by Human Service Students? *Social Work Education*, 27(7), 723-743.
- Nesterova, S. (2011). Mevlana'nın mesleki isimli eserinde metaforik anlatımın metafizik boyutu. (S. B. Ankara Üniversitesi, Dü.).
- Patton, M. Q., (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice*. (3. Ed.). London: Sage publications.
- Pratt, C. C., & Schmall, V. L. (1989). College students' attitudes toward elderly sexual behavior: implications for family life education. *Family Relations*, 38(2), 137-141.
- Quinn-Krach, P., & Van Hoozer, H. (1988). Sexuality of the aged and the attitudes and knowledge of nursing students. *Journal of Nursing Education*, 27(8), 359-363.
- Robert, T., & Kelly, V. A. (2010). Metaphor as an instrument for orchestrating change in counselor training and the counseling process. *Journal of Counseling and Development*, 88, 182-188.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Sevil, H. T. (2005). *Yaşlılığın Sosyal Anatomisi*. Ankara: SABEV Yayınları.
- Snyder, R. J., & Zweig, R. A. (2010). Medical and psychology students' knowledge and attitudes regarding aging and sexuality. *Gerontology and Geriatrics Education*, 31(3), 235-255.
- Tompkins, P., & Lawley, J. (2002). The magic of metaphor. *The Caroline Newsletter*.
- Walker, B. L. (1997). *Sexuality and The Elderly A Research Guide*. London: Greenwood Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Yılkan, İ., Apak, E., Artan, T., (2019) *Yaşlılıkta cinselliğe ilişkin yaşlıların görüşleri: Bingöl ilinde nitel bir araştırma*, Sosyal Hizmet Sempozyumu 2019, 25-27 Ekim, Başkent Üniversitesi Ankara.

Zastrow, C. (2016). *Sosyal Hizmete Giriş*. (D. B. Çiftçi, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

Yazar Biyografisi/Biyografileri

Emrah Apak, Doktora Öğrencisi, Bingöl Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yaşlı refahı, göçmen ve sığınmacılar gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

İhsan Yılkan, Doktora Öğrencisi, Bingöl Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Çocuk koruma, boşanmış ebeveynler, yaşlı refahı gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.